

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Postavení člena představenstva po rekonstrukci I.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „NOZ“) a zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích (dále jen „ZOK“)[1] přináší mnoho změn do zajetých kolejí obchodního práva. Nejenže si budeme muset zvyknout na novou terminologii[2] a systematiku, zásadně se mění i některé instituty a konstrukce, na které jsou odborná veřejnost i podnikatelé zvyklí. V oblasti korporátního práva má nová právní úprava ambice reagovat na potřeby praxe a přinést změny, jejichž cílem bude usnadnění podnikání. V tomto textu se zaměřím na obecné principy a vznik funkce člena představenstva, konkrétně na oblasti, v nichž lze dle mého názoru zaznamenat nejmarkantnější změny a jejichž neznalost by mohla způsobovat potíže.

K dualistickému systému se přidá monistický

Z obecného hlediska bude pro akciové společnosti již na první pohled zjevnou novinkou vnitřní organizace společnosti. [3] Podnikatelé budou mít možnost volby mezi dualistickým systémem (představenstvo a dozorčí rada, jak je známe dnes) a monistickým systémem (správní rada a statutární ředitel, na kterého se pak použijí ustanovení týkající se člena představenstva).[4] V krajním případě se dle mého názoru může v případě monistické struktury a umožní-li to to stanovy stát,[5] že orgány společnosti bude představovat pouze jedna osoba – statutární ředitel a předseda správní rady v jednom.[6] Společnost ale nemá povinnost o volbě formy řízení rozhodnout. V případě absence výslovného určení zákon vychází z nevyvratitelné domněnky, že byl zvolen systém dualistický.[7] Lze předpokládat, že monistický systém řízení budou preferovat hlavně menší a střední podniky, které nepotřebují komplikovanou strukturu a ocení nižší náklady. Pozitivum možnosti volby pouze jednoho výkonného a dozorčího orgánu shledávám i v tom, že vychází vstříc zahraničním společnostem, které jsou zvyklé na monistický systém ze své „rodné“ země a nejspíš uvítají možnost využít jej pro své dceřiné společnosti založené v České republice.

Z pohledu akciové společnosti bude novinkou i to, že členem představenstva bude moci být i právnická osoba. Prakticky bude svou funkci vždy vykonávat prostřednictvím fyzické osoby, která bude určena primárně na základě zmocnění. V případě jeho absence bude touto fyzickou osobou člen statutárního orgánu této právnické osoby. Za případnou způsobenou škodu „ponesou solidární odpovědnost jak člen orgánu - právnická osoba, tak samotný zástupce (fyzická osoba).[8]

Pozor na smlouvu o výkonu funkce

Funkce člena představenstva bude moci i nadále vzniknout několika způsoby. Rekodifikace, stejně jako stávající právní úprava, preferuje smluvní ujednání s tím, že v případě jeho absence nabízí subsidiární řešení. I tak ale dochází k několika významným změnám.

Dle ZOK bude vztah člena představenstva ke společnosti upraven primárně ve smlouvě o výkonu funkce. Rekodifikace tak navazuje na zák. č. [513/1991](#) Sb., obchodní zákoník (dále jen „obch. zák.“).[9] Stávající obch. zák. vyžaduje pouze to, aby smlouva o výkonu funkce byla uzavřena písemně a byla schválena valnou hromadou společnosti. ZOK formálně rovněž trvá na písemnosti, zároveň ale stanovuje i taxativní obsahové náležitosti, které musí smlouva o výkonu funkce obsahovat. Cílem je zejména zajištění větší transparentnosti v odměňování a motivace členů představenstva k řádnému jednání.

Minimálními náležitostmi smlouvy o výkonu funkce bude vymezení všech složek odměn, určení jejich výše nebo alespoň způsob výpočtu, dále určení pravidel pro výplatu zvláštních odměn a podílů na zisku. V případě poskytnutí odměny nebo výhody ve formě převodu akcií společnosti nebo umožnění jejich nabytí jak členem představenstva, tak případně osobou jemu blízkou, budou muset být ve smlouvě o výkonu funkce i tyto údaje. [10] Významně se uvedené ustanovení v praxi projeví tím, že nebude-li odměňování ve smlouvě o výkonu funkce sjednáno v souladu se ZOK (tedy například nebude obsahovat požadované náležitosti), bude výkon funkce tohoto člena představenstva bezplatný.[11]

Jakékoli jiné plnění, které nebude součástí složek odměny zakotvených ve smlouvě o výkonu funkce (a na které neplyne členovi představenstva právo ani z právního předpisu ani z vnitřního předpisu společnosti), bude možné přiznat pouze se souhlasem valné hromady a případně s vyjádřením kontrolního orgánu společnosti. [12]

Je zřejmé, že většina stávajících smluv o výkonu funkce podrobný výčet složek odměny, jak je vyžaduje ZOK, neobsahuje. Členové představenstev stávajících společností by proto měli zbystrit pozornost. Dle speciálního přechodného ustanovení platí, že *„(u)jednání smluv o výkonu funkce o odměně se uzpůsobí tomuto zákonu do 6 měsíců ode dne nabytí jeho účinnosti, jinak platí, že je výkon funkce bezplatný.“*[13] Upozorňujeme, že se to týká i společností, které se neoptují[14] do nové právní úpravy. Následek nepřizpůsobení smluv členů představenstev, tedy zásadně bezplatný výkon funkce, bude sankcí i v případě smluv uzavřených po nabytí účinnosti nové právní úpravy, které nebudou sjednány v souladu s příslušnými ustanoveními.

ZOK také zakotvuje jistou formu ochrany člena představenstva v případech, kdy smlouva o výkonu funkce bude neplatná nebo nebude vůbec uzavřena z důvodů na straně obchodní korporace. A to tím, že členovi představenstva bude za těchto okolností náležet odměna obvyklá. I když smlouva o výkonu funkce nebude projednána (např. z důvodu, že se na valné hromadě nesejde dostatečný počet akcionářů), chrání uvedené ustanovení člena představenstva, který se na důvodu neplatnosti nepodílel, tím, že mu bude patřit odměna ze zákona.

Rekodifikace stojí na myšlence, že když jsou v soukromém právu obě strany dostatečně a pravdivě informovány a na něčem se smluvně domluví, je tato dohoda pro ně závazná. Proto když společnost uzavře s členem představenstva smlouvu o výkonu funkce, která zahrnuje odměny (byť i neadekvátní, ne ovšem v rozporu s dobrými mravy), měl by být nárok člena představenstva na jejich výplatu uplatnitelný.

Pro případ neexistence smlouvy o výkonu funkce, příp. její neplatnosti, obsahuje ZOK podpůrné ustanovení odkazující na přiměřené použití ustanovení NOZ o příkazu.[15]

Jak to bude se souběhem?

Evergreenem korporačního práva, o který se kromě odborné veřejnosti a podnikatelů s chutí zajímají i média, je souběh funkce člena představenstva a zaměstnance společnosti. Do účinnosti nové právní úpravy rozbourané vody[16] prozatímně ustálila novela obch. zák. Ta prostřednictvím nového ustanovení § 66d sjednání takového souběžného pracovního poměru od 1.1.2012 umožňuje s tím, že zůstává zachována odpovědnost této osoby jako člena představenstva. Rekodifikace o souběhu mlčí, což by ve smyslu principu legální licence mohlo nabádat k závěru, že není zakázán. Nicméně, dle profesora Jana Dědiče „z pojetí nové právní úpravy plyne, že nadále možný (souběh funkcí) nebude.“[17] V každém případě bude zajímavé sledovat jak se k absenci jednoznačného ustanovení postaví judikatura.

Praxe ukáže

Je nepochybné, že s účinností rekodifikace se v postavení členů představenstva akciové společnosti mnoho změní. Umožní se monistický systém řízení i zvolení právnické osoby do funkce člena statutárního orgánu. Česká úprava korporátního práva se tak přiblíží moderním světovým trendům. Vztah člena představenstva ke společnosti bude nadále upraven primárně ve smlouvě o výkonu funkce. Není ale smlouva jako smlouva. Nově vyžadované povinné náležitosti mají za cíl zajistit větší transparentnost v odměňování. Záměr je dobrý, až skutečná praxe ale ukáže, jak jsou podnikatelé (a jejich právníci) schopni nové možnosti využít. Pro úplnost dodávám, že mnohé z výše uvedeného nebude možné aplikovat automaticky. V některých případech bude nutné podřídit se ZOK jako celku, případně provést změnu stanov.

Alica Obertová,
advokátní koncipientka

[KOCIÁN ŠOLC BALAŠTÍK,](#)
advokátní kancelář

Jungmannova 24
110 00 Praha 1

Tel.: +420 224 103 316
Fax: +420 224 103 234
e-mail: ksbpraha@ksb.cz

[1] Oba s účinností od 1.1.2014; pro účely článku využíván i termín rekonstrukce.

[2] Například nový pojem obchodní korporace je nutné vnímat v českém, resp. evropském pojetí a zahrnuje všechny čtyři typy společností (v.o.s., k.s., s.r.o., a.s.). Výrazem korporace je dle důvodové zprávy zachycena „otevřená struktura vystavěná na bázi obligace, tedy jako struktura proměnná, a cílem regulace je zajistit její fungování a dále ochranu slabších nebo méně informovaných stran (minority, věřitelé).“

[3] Dnes je volba mezi monistickým a dualistickým systémem řízení možná pouze v případě evropských společností na základě zák. č. [627/2004](#) Sb., o evropské společnosti.

[4] § 456 odst. 1 ZOK.

[5] § 457 ZOK.

[6] § 463 odst. 3 ZOK.

[7] § 396 odst. 3 ZOK.

[8] Čech, P. Rekonstrukce: hlavní změny v právu společností, Právní rádce 20/2012, č. 4, s. 23.

[9] § 66 odst. 2 obch. zák.

[10] § 60 ZOK.

[11] § 59 odst. 3 ZOK.

[12] § 61 odst. 1 ZOK.

[13] § 777 odst. 3 ZOK.

[14] Dle § 777 odst. 5 ZOK se mohou obchodní korporace, které vznikly před účinností ZOK, „nejpozději do 2 let ode dne účinnosti tohoto zákona změnou svých společenských smluv podříditi tomuto zákonu jako celku. Údaj o tom zapíše obchodní korporace do obchodního rejstříku. Změna společenské smlouvy nabývá v tomto případě účinnosti až zveřejněním zápisu o podřízení se tomuto zákonu jako celku v obchodním rejstříku.“

[15] § 59 odst. 1 ZOK.

[16] Spory vznikaly zejména z důvodu, že ani obch. zák. ani zák. č. [262/2006](#) Sb., zákoník práce zákaz souběhu výslovně nezakotvují. Nejvyšší soud (například v usnesení ze dne 15.1.2003, sp.zn. 21 Cdo 963/2002) a následně i Nejvyšší správní soud (v rozsudku ze dne ze dne 9.12.2010; sp. zn. 3 Ads 119/2010) dovodily, že výkon funkce statutárního orgánu nelze vykonávat v pracovněprávním vztahu.

[17] Dědič, J. v rozhovoru v Temné kouty nového obchodního práva. Týdeník Ekonom 12/12 - legislativa, str. 31.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)

- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)